

Студент 4 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. Проведено аналіз вітчизняної системи бухгалтерського обліку на відповідність міжнародним стандартам, виявлено суттєві розбіжності, запропоновано та обґрунтовано основні напрями її вдосконалення з урахуванням на економічних тенденцій у світі.

Аннотация. Проведен анализ отечественной системы бухгалтерского учета на соответствие международным стандартам, определены существенные расхождения, предложены и обоснованы основные направления её усовершенствования, исходя из экономических тенденций в мире.

Annotation. The analysis of national accounting system in comparison with the international standards has been made; most substantial differences between the two are revealed; possible improvements going along with worldwide economic tendencies are proposed.

Ключові слова: національна система бухгалтерського обліку (НСБО), Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), стандартизація, гармонізація, глобалізація.

У зв'язку із бажанням нашої держави стати активним суб'єктом міжнародного ринку із привабливим інвестиційним кліматом (вихід на світові ринки товарів, послуг та цінних паперів, залучення вітчизняними підприємствами іноземного капіталу), багатовекторністю її зовнішньої політики (пріоритетність євроінтеграції) виникає потреба у послідовному, детальному реформуванні національної системи бухгалтерського обліку згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності. Усе це зумовлює актуальність даної теми та вимагає детального дослідження НСБО для виявлення недоліків, що стримують конструктивне співробітництво з іноземними контрагентами.

Метою даної статті є дослідження ступеня відповідності НСБО МСФЗ на сучасному етапі та визначення напрямів удосконалення вітчизняної системи обліку.

Дослідженням доцільності такого реформування та питанням гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з МСФЗ займалися провідні вчені-економісти: В. Моссаковський, С. Голов, Ф. Бутинець, В. Костюченко, В. Швець, В. Пархоменко та інші, однак на даному етапі поки що не було досягнуто консенсусу щодо найбільш ефективних шляхів упровадження МСФЗ в Україні, що вимагає подальшого доопрацювання.

Глобалізаційні процеси у світі і, як наслідок, дедалі більша взаємозалежність держав в економічному, соціально-культурному аспектах, більш тісні коопераційні зв'язки призводять до стандартизації ряду процесів у багатьох сферах діяльності сучасної людини. Для продуктивного та конструктивного співробітництва необхідні єдині правила, стандарти, які б координували та регламентували діяльність країн, що зацікавлені у такому співробітництві. Чітко визначені рамки, спільна основа проведення будь-якої діяльності значно спрощують процес її проведення, а отже, змінюють структуру й обсяг витрат, пов'язаних із цим процесом.

Ефективність діяльності окремих підприємств у сукупності впливає на ефективність функціонування держави як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, що говорить про необхідність аналізу економічних процесів насамперед на мікрорівні.

Для отримання комплексної оцінки фінансового стану та результатів функціонування окремих суб'єктів підприємницької діяльності було запроваджено бухгалтерський облік, що регламентує порядок подання фінансових звітів, де відображається найважливіша економічна інформація, аналіз якої дозволяє виявити сильні та слабкі сторони компанії. Особливого значення дедалі більше набуває стандартизований підхід до визначення основ ведення бухгалтерського обліку у світі, що разом із глобалізаційною експансією є достатньо послідовним явищем.

Такий стандартизований підхід став основою створення Міжнародних стандартів фінансової звітності (International Financial Reporting Standards), розроблених Комітетом із міжнародних стандартів фінансової звітності. Гармонізація українського бухгалтерського обліку з МСФЗ справляє значний вплив на ефективність зовнішньоекономічної діяльності нашої держави, однак ситуація у світі показує, що гармонізованої системи інколи буває недостатньо для досягнення максимально можливого корисного ефекту від співробітництва з іноземними суб'єктами господарської діяльності – необхідна більш жорстка регламентація і стандартизація методів ведення обліку, створення єдиної інформаційної бази.

На сьогоднішній день головним нормативним документом, що регулює порядок ведення бухгалтерського обліку на Україні, є "Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16 липня 1999 року [1].

Загалом зміст українських стандартів відповідає міжнародним, але існує ряд відмінностей. Деякі розбіжності є вагомими й негативно впливають на трактування національної звітності іноземними контрагентами, а деякі справляють незначний вплив на загальне розуміння економічного стану підприємства. Розглянемо головні відмінності:

- 1) у МСФЗ є такі стандарти, яких немає в українських;
- 2) в українських стандартах є стандарти, яких немає в МСФЗ (наприклад, ПСБО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта

3) облікова політика підприємства, виходячи з МСФЗ, не повинна змінюватися, якщо на це не буде вагомих причин. Виходячи з українських стандартів, облікова політика повинна змінюватися відповідно до змін законодавства;

4) у фінансову звітність, створену за МСФЗ, повинні включатися тільки ті облікові одиниці, які можуть істотно впливати на прийняття управлінських рішень, а в українських стандартах є положення, що регламентують форми і правила заповнення фінансової звітності;

5) порядок визнання доходів та витрат;

6) відсутність конкретного формату звітності (з набором показників і послідовністю їх розміщення) та плану рахунків у МСФЗ [2].

Реформування бухгалтерського обліку в Україні – процес довготривалий, який розпочався ще у 1998 році (Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 р. № 1706) і триває й до сьогодні [3]. Необхідність реформ спричинена такими факторами: незавершеністю реформ системи бухгалтерського обліку в Україні, необхідністю підвищення конкурентоспроможності національної економіки в процесі поглиблення міжнародного поділу праці, необхідністю зниження трансакційних витрат; необхідністю модернізації вітчизняної економіки задля підвищення добробуту населення.

Згідно зі "Стратегією застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні" від 24 жовтня 2007 р. № 911-р передбачалося досягнення до 2010 року таких результатів:

1) адаптація законодавства України з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності до законодавства Європейського Союзу;

2) удосконалення методології бухгалтерського обліку для малих підприємств;

3) підвищення рівня прозорості фінансової звітності суб'єктів господарювання України;

4) поглиблення міжнародного співробітництва у сфері бухгалтерського обліку щодо ефективного запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності;

5) удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

6) покращення системи корпоративного управління [4].

У зв'язку із тим, що практична реалізація даних завдань затрималась у часі і не стала достатньо ефективною, постала проблема констатації відкорегованих цілей та розробки нових стратегічних завдань на найближчий час, що є основою Постанови Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 2052-р "Про продовження строку виконання заходів із застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні". Цей документ визначає нові часові межі для досягнення поставлених завдань – 2012 рік [5].

Першочерговою метою, на думку автора, має стати підвищення рівня обізнаності вітчизняних економістів, підприємців із практикою використання МСФЗ у світі, роз'яснення ключових аспектів ведення такого обліку, адже на даному етапі рівень компетентності багатьох фахівців не відповідає належному. Саме відсутність необхідних знань у сфері міжнародного обліку стала перешкодою в ефективній реалізації стратегії до 2010 року.

Для вирішення цієї проблеми можуть бути застосовані такі заходи:

1) здійснення перекладу актуальної редакції МСФЗ;

2) інформаційна підтримка застосування МСФЗ (проведення прес-конференцій та Інтернет-конференцій; підготовка тематичних матеріалів у спеціалізованих вітчизняних та іноземних ЗМІ тощо);

3) формування інформаційно-аналітичної бази із питань застосування МСФЗ;

4) підвищення кваліфікації бухгалтерів (проведення практичних семінарів, удосконалення навчальних планів, розробка концепції базового професійного навчання і підвищення кваліфікації бухгалтерів та аудиторів);

5) проведення науково-практичної конференції з обговорення застосування МСФЗ в Україні;

6) створення ефективної системи контролю за якістю фінансової звітності, складеної за МСФЗ.

Таким чином, удосконалення НСБО має розпочинатися із розширення інформаційної бази та підвищення рівня компетентності вітчизняних економістів щодо провідних бухгалтерських тенденцій у світі. Ефективне застосування МСФЗ на практиці буде досягнуто лише за рахунок узгоджених дій Міністерства фінансів, Національного банку, професійних організацій та інших зацікавлених суб'єктів.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>. 2. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://financier.ua/>. 3. Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів : Постанова КМУ від 28 жовтня 1998 р. № 1706 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>. 4. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні : Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minfin.gov.ua/>. 5. Канцуров О. А. Применение международных стандартов финансовой отчетности в Украине: Международная конференция: Перспективы развития бухгалтерского учета, аудита и анализа в контексте евроинтеграции / Канцуров О. А. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://minfin.gov.ua/>.